

27 december 2015
Voorganger: Piet Stikkelbroeck osa

‘Feest van de Heilige Familie’

Eerste lezing: 1 Samuël 1,20-22,24-28

In die dagen werd Hanna zwanger en in de loop van het jaar bracht zij een zoon ter wereld. Zij noemde hem Samuël, 'want', zei ze, 'ik heb hem van de Heer afgesmeekt.' Toen Elkana weer met zijn hele gezin op reis ging om het jaarlijks offer op te dragen en zijn gelofte in te lossen, ging Hanna niet mee, 'want' - zo zei zij tot haar man - 'ik ga de jongen pas brengen als hij aan de borst ontwend is; dan zal hij voor de Heer treden en altijd bij Hem blijven.' Zodra hij van de borst was, nam Hanna Samuël mee met een driejarige stier, een efa meel en een zak wijn. Zij bracht de jongen, zo klein als hij was, naar de tempel van de Heer in Silo. Zij slachtten de stier en brachten de jongen naar Eli. Daarbij zei Hanna: 'Met uw verlof, mijn heer, zowaar u leeft, mijn heer, ik ben de vrouw die hier gestaan heeft om tot de Heer te bidden, in uw tegenwoordigheid. Om deze jongen heb ik gebeden en de Heer heeft mij gegeven wat ik van Hem heb afgesmeekt. Daarom sta ik hem aan de Heer af. Zolang hij leeft, blijft hij de Heer afgestaan.' En zij bogen zich daar voor God de Heer neer.

Evangelie: Lucas 2,41-52

Ieder jaar reisden de ouders van Jezus bij gelegenheid van het Paasfeest naar Jeruzalem. En overeenkomstig het gebruik bij dit feest gingen zij opnieuw daarheen toen Hij twaalf jaar geworden was. Maar na afloop van die dagen keerden zij naar huis terug. Het kind Jezus bleef echter in Jeruzalem achter zonder dat zijn ouders het wisten. In de mening dat Hij zich bij de karavaan bevond, gingen zij een dagreis ver, en zochten Hem toen onder familieleden en bekenden. Omdat zij Hem niet vonden keerden zij al zoekende naar Jeruzalem terug. Pas na drie dagen vonden zij Hem in de tempel, waar Hij te midden van de leraren zat naar wie Hij luisterde en aan wie Hij vragen stelde. Allen die Hem hoorden waren verbaasd over zijn inzicht en zijn antwoorden. Toen zijn ouders Hem daar opmerkten stonden zij verslagen. Zijn moeder zei tot Hem: 'Kind, waarom hebt Ge ons dit aangedaan? Denk toch eens met wat een pijn uw vader en ik naar U hebben gezocht.' Maar Hij antwoordde: 'Wat hebt ge toch naar Mij gezocht? Wist ge dan niet dat Ik in het huis van mijn Vader moest zijn?' Zij begrepen echter niet wat Hij daarmee bedoelde. Hij ging met hen mee naar Nazareth en was aan hen onderdanig. Zijn moeder bewaarde alles wat er gebeurd was in haar hart. En met de jaren nam Jezus toe in wijsheid en welgevalligheid bij God en de mensen.

Overweging

Drie beelden kwamen me voor de geest toen ik begon aan de voorbereiding van de overweging voor deze dag: Feest van de Heilige Familie.

Eerstens zag ik de grote aula van het Vaticaan gevuld met kardinalen, bisschoppen, hier en daar een leek en warempel zelfs een vrouw ! Allemaal bijeengeroepen voor de grote Synode over het gezin die eerder dit jaar plaats vond. Voor het grootste deel dus oudere mannen- allemaal ongehuwd, zoals dat hoort bij ons - een gehuwde leek daargelaten.

Het tweede tafereel was het -helaas- vertrouwd beeld van die lange stoet van vluchtelingen die staan te wachten bij een grenspost, op weg, hopen ze, naar.....ja, waar naar toe ? Mannen, vrouwen, kinderen, gezinnen op uittocht, een vlucht voor geweld en onzekerheid, dreiging en angst.

Is het wel behoorlijk deze twee beelden met elkaar in verbinding te brengen ? Praten we wel over de dezelfde werkelijkheid ?

En dan moeten we nog een verband leggen met de mooie familiefoto van gelukkige mensen op de terugweg naar huis na een traditionele pelgrimstocht naar Jeruzalem. Zelfs als voor één gezin de bedevaart anders verloopt dan voorzien..

Deze drie beelden vormen de achtergrond van de boodschap die het evangelie van deze dag ons brengt.

Zoals vaak geeft de Liturgie de sleutel tot de diepere zin van het leven door een verrassende kijk op verschillende elementen die de basis vormen om de Heilige Familie tot voorbeeld te stellen aan de families van de huidige tijd, van alle tijden.

Dat is niet zo vanzelfsprekend op het eerste gezicht!

Een jonge vrouw, die niet voorzien had kinderen te krijgen en die toch moeder wordt terwijl zij maagd blijft...

Een man die dit accepteert en die het kind aanneemt als het zijne...

Tenslotte een kleine jongen die zegt dat hij een andere vader heeft: "Wisten jullie dan niet dat ik in het huis van mijn Vader moest zijn ?"

Men kan dan begrijpen dat dit beeld van een gezin niet alle mensen - ook gelovigen- niet zo maar zal aanspreken!

We weten allemaal dat onze maatschappij gemakkelijk - al té gemakkelijk zonder twijfelsituaties als normaal beschouwt die we toch van oudsher als niet normaal dachten. Nieuwgevormde families na scheiding; families met maar één ouder; gezinnen met kinderen van verschillende vaders; families met ouders van hetzelfde geslacht: situaties waarin we moeilijk het evangelisch voorbeeld terugvinden. Daarbij komt nog dat, afgezien van de morele kant van dit gedragspatroon, we moeten erkennen dat ze vaak, menselijk gezien, geen 'slechte' families zijn: liefde, broederlijkheid, wederzijds respect zijn zeker niet het alleenrecht van mensen die leven 'volgens het boekje'.

En toch durft de Kerk het huisgezin van Nazareth als voorbeeld te geven en wil zij, in haar, ons wijzen op het christelijk ideaal van de familie.

De Synode waarvan men een beetje overhaast - te snel- gezegd heeft hier of daar dat hij niet heeft beantwoord aan de verwachtingen, heeft integendeel veel nieuwe gezichtspunten geopend en nieuwe oriëntaties aangegeven. De Paus heeft dan ook niet gewacht om nieuwe horizonten mogelijk te maken.

We zullen er aan moeten wennen dat we ook in het domein van de leer over het gezin niet meer kunnen leven van de eens-en-voor-altijd uitspraken van kerkelijke instanties. De Paus zei het overduidelijk in de slottoespraak van de Synode dat een pastorale benadering van deze kwesties niet bestaat in een blindelings gehoorzamen aan een kant-en-klaar programma, maar in het luisteren naar het samen nadenken met het volk Gods....

Ondanks de economische problemen, ondanks het egoïsme van een welvaartsmaatschappij die vaak alleen maar haar eigen belang nastreeft, ondanks het gemis aan medeleven met hen die het niet zelf kunnen halen: dat alles kan een gezond gezinsleven niet bevorderen,

zonder te spreken over werkloosheid; precariteit en afwezigheid van duidelijke organisatiepatronen van het openbaar leven die het moeilijk of onmogelijk maken een duurzaam bestaan op te bouwen.

Voor de Kerk blijft de grote uitdaging voor de families - ook al zijn ze niet perfect- de opvoeding tot volwassenheid en het overdragen van het geloof in de waarden die zij erkent als evangelisch die het mogelijk maken een gezin te stichten waar het goed is te leven. Een familie is niet zomaar een sociologisch gegeven: kwestie van belasting en kinderbijslag; toegang tot onderwijs en vorming voor deelname aan het maatschappelijk leven: de familie is de tastbare ruimte waarin zich Gods liefde voor de mens openbaart en dat in een wereld waar de menselijke verhoudingen zo vaak worden teruggebracht tot simpele machtsposities.

Welke de concrete situaties ook mogen zijn, welke keuzes man en vrouw ook in geweten mogen maken, voor ons blijft het gezin de plaats waar het ideaal van de liefde beleefd kan worden of tenminste benaderd wordt. De familie is de ruimte waar men bemint en bemind wordt buiten alle verdienste om. Men kan er eenvoudig gelukkig zijn en men wordt er niet beoordeeld op kwaliteiten of begaafdheid: maar eenvoudig omdat men is wie men is.

Tenslotte: laten we niet de spanningen die kunnen bestaan ontkennen, noch de conflicten of mislukkingen. De liefde kan worden miskend of verraden. Laten we ook niet een karikatuur maken van het familieleven.

We kennen allemaal die hardnekkige ruzies die een gezin diepgaand aantasten, de jaloezie die als een gemeen vergif de verhoudingen tussen ouders en kinderen, broers en zusters, bederven.

We weten ook dat het niet genoeg is te verbieden of te veroordelen om de moraal te redden.

Een idee dat de Kerk ons geeft: na dit jaar het gezin genomen te hebben als punt van verdieping, heeft zij 2016 uitgeroepen tot het jaar van de barmhartigheid. Zonder twijfel een idee om te overdenken met betrekking tot ons familieleven....

=====
Bijbelteksten: © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch.